

Nr 106.

Ankom till riksdagens kansli den 28 juli 1914 kl. 6 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande av lägenheter från till Vassgårdas kronopark i Värmlands och Örebro län hörande fastigheter.

(1:a avd.)

I en till riksdagen den 20 juni 1914 avlåten, till jordbruksutskottets förberedande behandling hänvisad proposition, nr 210, har Kungl. Maj:t under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen medgiva, att följande områden av Vassgårdas kronopark, nämligen *dels* tjuguen till $\frac{507}{960}$ mantal Södra Höje litt. A, $\frac{211}{480}$ mantal Mellan Höje litt. Da, $\frac{19}{1960}$ mantal Mellan Höje litt. Cb, $\frac{11}{64}$ mantal Norra Höje litt. Ba och $\frac{299}{7680}$ mantal Norra Höje litt. Ab i Varnums socken av Värmlands län hörande försäljningslotter, betecknade med A + Ha, B, C, D, E, Fa + Fb, Ga + Gb + Gc, Ia + Ib, K, L, M, N, O, P, Q, R, U + Hb, V, X, Y och Z, *dels* tio till 1 mantal Norra Sörby och 1 mantal Södra Sörby i samma socken och län hörande försäljningslotter, betecknade med A, B, C, D, E, F, G, H, I och K, *dels ock* den till 1 mantal Kväggen nr 1 i Bjurtjärns socken av Örebro län hörande lägenheten Krogen, må var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område — dock med iakttagande av vad

domänstyrelsen föreslagit i fråga om utfartsväg för lotten E av Sörby samt om uppdelning av den genom lotterna av Sörby gående väg — från vederbörande hemman upplåtas, lotterna A + Ha samt U + Hb av Höje ävensom lotten A av Sörby genom försäljning å offentlig auktion till den högstbjudande under de i kungl. brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor samt övriga lotter av Höje och Sörby ävensom lägenheten Krogen enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar och med iakttagande av de i kungl. brevet till domänstyrelsen samma dag meddelade närmare bestämmelser i fråga om tillämpningen av berörda grunder samt med förbehåll om skyldighet för innehavare av lotter av Sörby att upplåta väg på sätt domänstyrelsen föreslagit.

I detta ärende har departementschefen till berörda statsrådsprotokoll anfört följande:

»Med anledning av väckt fråga om försäljning av vissa områden till $^{507/960}$ mantal Södra Höje litt. A, $^{211/480}$ mantal Mellan Höje litt. Da, $^{19/1920}$ mantal Mellan Höje litt. Cb, $^{11/64}$ mantal Norra Höje litt. Ba, $^{299/7680}$ mantal Norra Höje litt. Ab, 1 mantal Norra Sörby och 1 mantal Södra Sörby, vilka fastigheter inköpts för kronans räkning enligt nådiga brev den 16 november 1900 och den 11 mars 1904 och samtliga tillhöra Vassgårdas kronopark samt äro belägna i Varnums socken av Värmlands län, uppdrog domänstyrelsen den 7 september 1910 åt Kungl. Maj:ts befallningshavande i nämnda län att föranstalta om saluvärdering av de sålunda till försäljning ifrågasatta områdena. Dessa äro belägna på ett avstånd från staden Kristinehamn av allenast 2—3 kilometer.

Den 29 september 1910 påbörjades och den 30 augusti 1912 avslutades den anbefallda värderingen, varefter värderingsinstrument tillika med av t. f. distriktslantmätaren L. Engzell upprättade kartor med beskrifningar över de till försäljning föreslagna områdena av Kungl. Maj:ts befallningshavande översändes till styrelsen. Därefter har domänintendenten i nämnda län uti skrivelse den 1 december 1912 ytterligare kompletterat värderingen.

De föreslagna salulotternas areal, ägoslag och saluvärden framgå av efterstående tablå.

Försäljningslottens beteckning	Areal	Saluvärde
	Hektar	Kronor
<i>Av Höje.</i>		
A, tillhörande Norra Höje litt. Ba, samt Ha, tillhörande Mellan Höje litt. Da, tillhoppa utgörande den s. k. norra huvudgården av Höje	16.34	10,000
B, tillhörande Norra Höje litt. Ba	1.60	640
C, » » » » »	1.63	643
D, » » » » »	1.60	640
E, » » » » »	2.37	843
Fa, tillhörande Norra Höje litt. Ba, samt Fb, tillhörande Norra Höje litt. Ab	4.20	1,100
Ga, tillhörande Norra Höje litt. Ba, och Gb, tillhörande Norra Höje litt. Ab, samt Gc, tillhörande Mellan Höje litt. Cb	3.52	923
Ia, tillhörande Mellan Höje litt. Da, samt Ib, tillhörande Södra Höje litt. A	1.33	589
K, tillhörande Mellan Höje litt. Da	1.12	465
L, » » » » »	1.01	455
M, » » » » »	1.01	455
N, » » » » »	1.01	455
O, » » » » »	3.91	1,115
P, » » » » »	3.78	982
Q, » » » » »	2.15	860
R, » » » » »	2.58	912
S, » » » » »	0.51	102
T, » » » » » samt Å, tillhörande Södra Höje litt. A	0.87	172
U, tillhörande Södra Höje litt. A, samt Hb, tillhörande Mellan Höje litt. Da, tillhoppa utgörande den s. k. södra huvudgården av Höje	42.83	25,000
V, tillhörande Södra Höje litt. A	1.19	575
X, » » » » »	1.18	574
Y, » » » » »	1.19	575
Z, » » » » »	1.18	574
Summa	98.11	48,649
<i>Av Sörby.</i>		
A, Huvudgården	59.52	30,000
B	4.02	1,225
C	4.09	1,101
D, torpet Dragan	4.62	1,400
E, norra soldattorpet	3.88	1,000
F, södra »	3.13	850
G	1.45	580
H	1.68	573
I	1.38	528
K	1.44	576
Summa	85.16	37,833

I sin förberörda skrivelse den 1 december 1912 har domänintendenten uttalat, att med försäljningen av lotterna S samt T + Å av Höje, vilka lotter synbarligen äro avsedda att tilläggas de båda till Höje hörande soldattorpen, syntes böra anstå, tills dessa bägge soldattorp, i vilka kronan ägde allenast viss del, kunde blivt till nya ägare försålda. I

samma skrivelse har han vidare anfört, att alla försäljningslotterna, med undantag av de tre huvudgårdarna, syntes honom böra betraktas såsom bostadslägenheter.

Ifrågavarande delar av Höje och Sörby äro för närvarande utarrenderade för tiden till den 14 mars 1915 för arrenden, överstigande 600 kronor.

I samband med nu ifrågakomna försäljningsärenden har jämväl uppstått fråga om försäljning av lägenheten Krogen under hemmanet 1 mantal Kväggen nr 1 i Bjurtjärns socken av Örebro län, vilket hemman ingick bland de till Vassgårda kronoparks bildande jämlikt nådiga brevet den 16 november 1900 inköpta egendomarna. Denna lägenhet är nu utarrenderad för 30 kronor och kan disponeras från den 14 mars 1915. Överjägmästaren i bergslagsdistriktet har med skrivelse den 27 november 1912 överlämnat instrument över saluvärdering av lägenheten samt andra frågan rörande handlingar. Av dessa framgår huvudsakligen följande. Fastigheten ifråga är belägen vid allmän väg omkring två kilometer i nordlig riktning utanför den egentliga kronoparken samt på ett avstånd från staden Kristinehamn av omkring femton kilometer. Dess ägovidd uppgår till 15.5 hektar, därav 3.90 hektar åker, 11.38 hektar skogsmark och 0.22 hektar äng. Den har åsatts ett saluvärde av 3,000 kronor, i vilket belopp ingår värdet av ståndsog med 1,869 kronor. De kronan tillhöriga åbyggnaderna äro mestadels förfallna och i behov av omedelbar ombyggnad.

Lantmäteristyrelsen har i utlåtande den 10 maj 1913 yttrat sig angående lämpligaste sättet för ovan angivna saluvärderade fastigheters avskiljande från kronoparken samt i sådant avseende anfört,

A) beträffande fastigheterna i Höje:

att lotterna A, B, C, D, E, Fa och Ga syntes böra genom ägostyckning fränskiljas Norra Höje litt. Ba,

att lotterna Fb och Gb borde avsöndras från Norra Höje litt. Ab,

att lotten Gc borde avsöndras från Mellan Höje litt. Cb,

att lotterna Ha, Hb, Ia, K, L, M, N, O, P, Q, R, S och T lämpligen borde, särskilt med hänsyn till behovet av nya utfartsvägar, genom ägostyckning fränskiljas Mellan Höje litt. Da och

att vad anginge lotterna Ib, U, V, X, Y, Z och Å, alla dessa kunde avsöndras från Södra Höje litt. A, men att emellertid hinder icke föreläge för fränskiljande av lotten U genom ägostyckning;

B) beträffande fastigheterna i Sörby:

att dessa lämpligen borde avsöndras från Norra och Södra Sörby,

därvid frågan om vägar kunde ordnas genom servitutsbestämmelser i de särskilda köpeavtalen; och

C) beträffande lägenheten Krogen:

att denna borde genom avsöndring frånskiljas hemmanet Kväggen.

Domänstyrelsen har i skrivelse den 23 juli 1913 underställt detta ärende Kungl. Maj:ts prövning och därvid förklarat sig icke hava något att erinra mot lantmäteristyrelsens förslag i ämnet. Samtliga lägenhetsinnehavare syntes dock böra beredas utfartsväg över kronoparkens område, där så erfordrades. Om de särskilda lotterna på Norra Höje litt. Ba och Mellan Höje litt. Da avskildes genom ägostyckning, skulle nödiga utfartsvägar för lotterna bliva avsatta vid styckningen. De lotter av Södra Höje litt. A, som styrelsen ansåge böra säljas, låge samtliga invid allmän väg. Vad vägfrågan å Norra och Södra Sörby anginge, syntes den böra ordnas så, att lotten litt. E avsöndrades med utfartsväg till den genom hela området gående vägen, samt att sistnämnda väg uppdelades på lotterna så, att den, där den vore belägen inom viss lott, tillades samma lott, och där den vore belägen mellan två lotter, till halva sin bredd tillades vardera lotten med skyldighet likväl för innehavare av lott, som bekommit sådant område eller del därav, att upplåta detsamma till allmänt begagnande såsom väg.

Då de nu till försäljning föreslagna områdena icke syntes vara behöfliga för kronoparkens skötsel, utan fastmera med hänsyn till sina i förhållande till kronoparken i övrigt avskilda lägen vore synnerligen lämpliga till försäljning, har domänstyrelsen, som likväl på de av domänintendenten anförda skäl ansåge försäljning av lotterna S samt T + Å av Höje icke nu böra ifrågakomma, tillstyrkt försäljning av övriga lotter.

För egen del instämmer jag med domänstyrelsen och hemställer
— — —».

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot ifrågavarande framställning, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förvarande proposition.

Stockholm den 28 juli 1914.

På jordbruksutskottets vägnar:

D. PERSSON i Tällberg.

Närvarande: se utlåtande nr 107.